

ГЕНЕЗИС СУТНОСТІ ТА ОСНОВНИХ ТЕОРІЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті проаналізовано основні теорії модернізації, досліджено генезис категорії “модернізація” від XVIII ст. до сьогодення. Це дало змогу стверджувати про те, що модернізація є творчо-трансформаційною функцією розвитку та специфічним засобом оновлення суспільств, що нескінченне у глобальному вимірі.

Ключові слова: глобалізація, модернізація, модернізаційний процес, теорії модернізації, традиційні суспільства, сучасні суспільства.

Україна – як держава, українці – як спільнота мають досить значуще геополітичне розташування в світовому просторі та власну культурну автентичність. Відповідно до цього визначилася ціла низка проблем, що вже існують і продовжують накопичуватися через глобалізаційні процеси. Наслідки світової фінансово-економічної кризи стали наочною демонстрацією загроз для України, що виникли через відсталість економіки та нездатність політичного класу до належного управління. Останнє спостерігалось протягом усього періоду української незалежності, що власне й призвело до відомих подій 2004 та 2014 р. Очевидно, що без кардинальних модернізаційних змін Україна ризикує опинитися на глибокій безперспективній периферії. Тож, модернізація на основі системних реформ українського суспільства, зокрема соціально-економічна, означає вирішення трьох взаємопов'язаних проблем, а саме: модернізації державної економічної політики, модернізації виробничо-технологічної бази економіки, модернізації системи соціального захисту населення.

У цьому контексті особливо актуалізується проблема формування моделі соціальної політики України й визначення тенденцій її перетворень в умовах демократизації суспільства. Дослідженню проблеми модернізації присвячено чимало праць зарубіжних і вітчизняних учених, таких як: С. Айзеншт, Р. Бендікес, М. Вебер, Р. Вільямс, В. Горбатенко, Е. Дюркгейм, А. Інкелес, Е. Кінг, О. Михайловська, Дж. Ритцер, У. Росту, Л. Саламон та ін.

Однак, вплив глобалізаційних процесів та динамічний розвиток сучасного українського суспільства потребують постійного аналізу модернізації, зокрема визначення нових граней її сутності, інструментарію, а це здійснення цілої низки реформ, спрямованих на запровадження найбільш ефективних принципів, механізмів, форматів управління соціальними процесами в країні.

Метою статті є вивчення генезису сутності та основних теорій модернізації в науковому дискурсі.

Термін “модернізація” розуміють як оновлення, удосконалення, надання будь-чому сучасного вигляду, переробку відповідно до сучасних вимог [11].

В енциклопедичному словнику з державного управління поняття “модернізація” трактується як процес переходу від стабільного “традиційного” до безперервно змінного, динамічного сучасного індустріального або пост-індустріального суспільства. Наголошено також на тому, що модернізація – це збірне поняття, яке стосується різномірних соціальних, політичних, економічних, психологічних, культурних тощо процесів, що історично супроводжували індустріалізацію в сучасних розвинутих країнах.

Поняття політичної модернізації (від франц. modern – новітній, сучасний) визначають як закономірну тенденцію функціонування й розвитку політичної системи відповідно до реалій та вимог часу; процес трансформації суспільства, що супроводжується формуванням політичних інститутів, соціальною мобілізацією та поглибленням політичної участі, поширенням демократичних цінностей і норм, властивих розвинутих країнам, у країнах, менш розвинутих [3].

Зокрема, у соціальному контексті головним у модернізації є розширення індивідуальної автономії, особистої свободи, а в політичному – перехід до відкритого громадянського, демократичного суспільства [3, с. 452–453].

Вочевидь, у наведених визначеннях спостерігається залежність між соціальним і політичним аспектами модернізації, оскільки самодіяльне, вільне громадянське суспільство є фундаментом для політичної модернізації, метою якої є створення представницької демократичної системи й правової держави.

Така постановка проблеми вимагає звернення до теорії державної модернізації М. Вебера, яка обґрунтована розвитком бюрократії і, на думку вченого, є одним із основних гравців політичного процесу.

Зокрема, функціонування бюрократії є умовою виживання технологічного суспільства в революційній ситуації, оскільки готовність бюрократії виконувати чи, навпаки, саботувати рішення нової, революційної влади зумовлює успішність чи неуспішність дій останньої [1].

Поняття “модернізація” є однокореневим з англійським “modernity” – “модерність”, що означає процес суспільного розвитку та суспільних перетворень, які започатковані Великою французькою революцією 1789 р. Відповідно поняття “модернізація” позначає процес перетворення на модерне. Іншими словами, приведення у відповідність із модерними ідеями. У державному управлінні модернізаційний розвиток здійснюється завдяки вияву державно-політичної волі до змін.

Слово “модернізація” входить до вжитку з XVIII ст., зокрема Ентоні Д. Кінг зазначає 1770 р., хоча існують відомості про те, що вже з середини XVIII ст. згадувалися аристократи, які “модернізували” свої старі садиби. Однак Р. Вільямз доводить, що під час перших використань слово “модернізувати” мало негативне забарвлення, оскільки перебудову або зміну, про яку йшлося, потрібно було виправдати. І лише з XIX ст. це поняття пов’язують з таким як “покрашений” або “ефективний” [5, с. 159].

У працях, присвячених проблемі модернізації, зустрічаються різні, часом протилежні погляди щодо її сутності та особливостей перебігу. Так, одні дослідники вважають, що модернізація – це єдиний процес, що наразі є незавершеним. Інші розуміють її як перехід від традиційного суспільства до сучасного, а треті наголошують на існуванні альтернативних версій модернізації, пропонуючи розглядати модернізаційний процес нарізно в кожній окремій країні [9, с. 28].

Як відомо, наприкінці XIX ст. у дослідженнях соціологів Г. Спенсера та Ф. Тенніса було окреслено два типи суспільств, визначення яких обґрунтовано французьким соціологом Е. Дюркгеймом у його творі “Про поділ суспільної праці” (1893 р.). Критерієм, що визначає тип соціального зв’язку, він називає “солідарність”. Для традиційних суспільств характерна “механічна” солідарність, яка передбачає побудову суспільства шляхом простого об’єднання однорідних осередків – кланів. Модерне суспільство вибудовується інакше, оскільки йому притаманна “органічна солідарність”, яка перетворює його на системну цілісність, де кожний елемент виконує особистісну неповторну функцію. Поділ суспільної праці дає змогу побачити сучасному суспільству внутрішню динаміку, якої принципово позбавлене традиційне суспільство. Припущення Е. Дюркгейма про те, що лише західні суспільства досягли епохи “сучасності”, набуло розвитку в дослідженнях німецького соціолога М. Вебера. У праці “Протестантська

етика і дух капіталізму” (1905) вчений показав зумовленість становлення західного типу суспільства, у якому всі види життєдіяльності – від музики до політики, від архітектури до бухгалтерського обліку – тяжіють до максимальної раціоналізації, появою специфічної “господарської етики” протестантизму. При цьому М. Вебер не ототожнював сучасність як соціальний тип із Заходом, але його дослідження господарської етики основних світових релігій не давали підстав вважати, що для незахідних традиційних товариств відкрита така сама перспектива модернізації.

Активізація наукового інтересу в дослідженні модернізації спостерігається в середині XX ст., зокрема в суспільній і політичній думці склалося декілька визначень, що пояснюють цей феномен. Так, на думку Д. Блек, модернізація – це динамічна форма, якої набув віковичний процес новації внаслідок вибухоподібного зростання знання впродовж останніх століть, це процес адаптації історично сформованих інституцій до стрімких змін у функціях, які відображають безпрецедентне зростання людських знань, що уможливають контроль над середовищем, у ході наукової революції. Цей процес адаптації зародився та позначився спершу на суспільствах Західної Європи, однак у XIX і XX ст. ці зміни поширилися на всі інші суспільства й вилилися в загальносвітову трансформацію, що торкнулася всіх людських відносин. Учений зауважує, що політологи нерідко зводять термін “модернізація” до політичних і соціальних змін, які супроводжують індустріалізацію, але цілісне визначення більш придатне для опису складності й взаємопов’язаності всіх аспектів цього процесу [13, с. 7].

На думку М. Лев, зміст поняття “модернізація” тісно пов’язаний з використанням неживих джерел корисної роботи та застосуванням знарядь для примноження ефективності докладених зусиль. Суспільство вважають більш-менш модернізованим залежно від того, якою мірою його члени використовують неживі джерела корисної роботи та/або знаряддя для примноження ефективності докладених зусиль. Однак, учений наголошує на тому, що рівні модернізації від місця до місця помітно різняться. Англія, Франція, Західна Німеччина є прикладами високого рівня модернізації. Жодна інша країна Азії не зрівняється за модернізованістю з Японією. Так само й жодна африканська країна, крім Південно-Африканської Республіки й окремих частин Алжиру, не потрапить до категорії відносно модернізованих суспільств [11, с. 37]. Водночас Вайнер зауважує, що кожна з наук про суспільство вивчала різні елементи модернізації. Економісти розглядали модернізацію в термінах застосування людиною технологій для контролю за природними ресурсами із метою помітного зростання продукції на душу населення. Соціологи й

соціальні антропологи переймалися переважно характерним для модерних суспільств процесом диференціації. Вони досліджували, як виникають нові структури, щоб перебрати нові функції. Також вони приділяли увагу диференціаціям, які встановлювалися в надрах соціальних структур із появою нових видів діяльності. Ще вони вивчали деякі руйнівні особливості процесу модернізації: зростання суперечностей, психічні захворювання, розлучення, расові, релігійні та класові конфлікти. Політологи особливу увагу приділили проблемі нації та формуванню виконавчої влади в умовах модернізації. Вчені, яким цікавилися розвитком, розглядали не тільки, хто і як здійснює владу, а і як уряди збільшують свою здатність запроваджувати зміни й давати раду соціальним конфліктам [15, с. 3].

У науковому дискурсі ХХ ст. існували інші визначення процесів модернізації, зокрема: технологічного (К. Леві-Строс), функціонального (Н. Смелзер), глобального (П. Вінер). Різноманітність інтерпретацій щодо проблеми модернізації пов'язують з дослідженнями С. Айзеншта, Р. Бендікеса, А. Інкелеса, У. Росту, Л. Саламона. Так, Л. Саламон зазначав, що залежно від перспективи усіх підходів, модернізація є таким процесом, що бере свій початок у технологічному, політологічному, економічному, психологічному або в соціологічному річизі чи в усіх одразу, подібно слонові в старих казках, що має змінювати свою подобу [10].

Таким чином, модернізація – це своєрідний комплекс сукупних суспільно-історичних, державно-правових, морально-психологічних зрушень, який пов'язаний із ціннісно-культурним механізмом її збагачення, зокрема демократією, політичною стабільністю, соціальним достатком, добробутом та природним розвитком особистості. Однак, необхідно констатувати той факт, що панівні визначення “модерності” спиралися на набір матеріальних цінностей, які були переважно західними.

Невдачі модернізаційної стратегії 1950–1970-х рр. щодо країн, які поступово звільнялися від колоніальної залежності, на деякий час скомпрометували й вивели термін “модернізація” з наукового обігу. Подолання цієї кризи й друге народження ідеї модернізації пов'язане з концепцією постмодернізації, котра є не лише альтернативою старій теорії, а й своєрідним наслідком і продовженням її інноваційної орієнтації.

Новий поштовх до розвитку теорія модернізації отримала після розпаду Радянського Союзу та всієї соціалістичної системи, коли постсоціалістичні країни потребували рекомендацій щодо здійснення транзиту до демократії й ринкових перетворень. Вчені визначили стадії проходження модернізації, зокрема: усвідомлення мети; консолідація зорієнтовані на модернізацію еліти; трансформації; інтеграція суспільства на новій основі [2, с. 17].

На початок ХХІ ст. окреслились три найбільш науково розроблені підходи до оцінювання онтологічних процесів модернізації, а саме: так звані “культурні” й “акультурні” теорії модернізації, а також “проектна” стратегія модернізації. Дослідники, які підтримують “культурні” теорії модернізації, висувують ідею стосовно різноманіття процесів модернізації в історичному часі й географічному просторі. Йдеться про ендегенний адапційний процес, що в окремо взятому суспільстві розгортається за ситуативним сценарієм. Тому така модернізація не має встановленого вектора розвитку, а отже, відсутні нормативні та інституційні характеристики, що забезпечують рух за цим вектором. У “акультурних” теоріях модернізація – це історично зумовлена еволюція суспільства в напрямі універсалізації її економічних і політичних підсистем, що супроводжується ускладненням їх структури та функцій суспільства загалом як складної системи. В економічних “акультурних” теоріях сучасності постулюється економічне цілепокладання. В науці державного управління обґрунтовано, що нині логіка модернізаційних процесів детермінована завданням забезпечення стійкого зростання державотворення і конкурентоспроможності в умовах міжнародної інтеграції. Зауважено, що розв'язання цього завдання здійснюється завдяки модернізаційним перетворенням ендегенного й ендегенно-екзогенного типів за власними соціокультурними підставами. У межах цієї наукової концепції набула своє теоретичного обґрунтування ідея постмодернізаційного розвитку, за якою в межах еволюційного розвитку й переходу в стадію постмодерну відбувається глобальний процес “зростання можливостей людського вибору”.

Засади “проектної” стратегії ґрунтуються на системному підході, за яким локальна соціальна система постійно відчуває “виклики” зовнішнього середовища й має на них відповідним чином реагувати. Тобто будь-яке сучасне суспільство має перебувати в перманентному процесі модернізації для забезпечення свого стійкого відтворення. Тому, за проектною методологією, під модернізацією розуміють комплекс модернізаційних відповідей на виклики зовнішнього світу. При цьому органічні й властиві тому чи іншому суспільству культура, традиції, особливості й рівень історичного розвитку, безпосередньо впливають на цілі, характер і темпи модернізації, прискорюючи або стримуючи їх.

Окреслимо низку моделей реалізації проектної стратегії модернізації. Так, етатистська модель обґрунтовує необхідність активного втручання держави в соціально-економічне й політичне життя суспільства та властива процесам соціальної модернізації в країнах, що перебувають на ранніх стадіях соціальної модернізації й переходу до ринку. Неоліберальна модель органічно поєднує класичні ліберальні підходи та положення

стосовно необхідності державного втручання в соціально-економічне життя суспільства. Її засади добре розроблені, національно адаптовані щодо ряду європейських суспільств при вирашенні завдань соціальної модернізації й передбачають наявність у суспільстві, що піддається змінам, розвинених передумов для "творчої" демократії на основі ліберальних цінностей. Наукові засади кластерної моделі розробляються в економічній теорії й широко використовуються в політичних системах різного типу як модернізаційна стратегія державної політики економічного зростання. За трактуванням М. Портера, кластер є групою географічно сусідських взаємопов'язаних компаній та пов'язаних з ними організацій, які діють у певній сфері, характеризуються спільністю діяльності й взаємодоповнюваністю [8, с. 207].

На думку П. Штомпки, сучасне уявлення поняття "модернізація" є занадто широким, що заважає коректному використанню цього терміна. Учений зазначає, що в першому найширшому розумінні, модернізація – це синонім практично всіх прогресивних соціальних змін, у результаті яких суспільство просувалося вперед у своєму розвитку. Вчений включає сюди процеси індустріалізації, урбанізації, раціоналізації, бюрократизації, демократизації, домінування впливу капіталізму, розповсюдження індивідуалізму та мотивації успіху, утвердження розуму в науці тощо. У такому розумінні модернізація означає перетворення традиційного (чи доіндустріального) суспільства на суспільство, для якого характерні індустріальні технології, раціональні та секуляризовані відносини, а також високодиференційовані соціально-політичні інститути. Термін "модернізація" означає також реформи, які проводять у відсталих чи слаборозвинутих суспільствах з метою наздогнати передові, розвинуті країни, що існують з ними в одному історичному часі, в межах єдиного глобального суспільства. Крім того, П. Штомпка зауважує, що для позначення саме цих процесів є й більш вдалі терміни: "розвиток", "соціальна зміна", "прогрес" тощо [12].

В. Горбатенко наголошує на тому, що при модернізації йдеться про "набуття менш розвинутими суспільствами низки ознак, характерних для більш розвинутих суспільств, що, у свою чергу, передбачає масштабні, цілеспрямовані перетворення в усіх основних сегментах соціальної системи (в соціально-економічній, правовій, політичній сферах, соціальних відносинах, культурі, системі освіти)" [2, с. 7].

На думку деяких українських учених, модернізацією є будь-яке динамічне, свідомо регульоване і якісне покращення в соціальній, економічній, політичній сферах [7, с. 94–99]. Нині теорія модернізації трансформується в інструмент пізнання й пояснення нових шляхів розвитку на основі на-

громадження досвіду технологічно та соціально передових країн світу, що має універсальний, загальний характер і гармонійно сполучається з історичними традиціями й іншими цінностями певних суспільств. Отже, здійснюється перехід від стихійно-свідомих процесів модернізації, де свідомий елемент перебуває на другому місці, до свідомих стратегій модернізації, коли практичні дії здійснюються на основі теорії. Це дуже суттєва зміна в парадигмах соціального пізнання. Модернізаційний підхід висувається на передній план при проведенні різних реформ.

О. Михайловська визначає типи модернізації, зокрема, історичний, що складається з первинної, вторинної та третинної модернізації. Головна ідея первинної модернізації полягає в тому, що передумовою та основою її здійснення є індивідуальна свобода й автономія людини, поширення сфери її прав. Вона знаходить своє відображення в більшості концепцій громадянського суспільства й відповідає сучасним устремлінням України. Вторинна модернізація охоплює зміни, які відбуваються в державах, що розвиваються в оточенні вже високорозвинутих держав-сусідів та копіюють їх позитивний досвід. Причинами вторинної модернізації є вплив розвинутих держав, конкуренція, що загострилася, або навіть загроза втрати економічної й політичної незалежності. У кожному разі такий вплив виявляється для модернізацій цього типу вирішальним, їх розглядають як зразки для копіювання. У цих випадках процеси змін, що відбуваються в основних сферах громадського життя, різко дисонують один з одним. Вторинна модернізація характеризується й тим, що одні сфери громадського життя вириваються далеко вперед (у напрямі до найбільш розвинутих держав), а інші – перебувають у занепаді. Тому вторинна модернізація має одну перевагу порівняно з первинною: можна врахувати досвід розвинутих держав-першопрохідців та уникнути багатьох типових помилок. Тим не менше, найбільший інтерес у науковій літературі викликають концепції та погляди на модернізацію колишніх соціалістичних країн або тих, які позбулися диктатури. Для "третинної модернізації" характерний перехід до сучасних індустріально розвинутих або середньорозвинутих країн. Але їм властиве збереження багатьох ознак колишньої політичної та ідеологічної систем, що гальмує сам процес суспільних перетворень [6, с. 82].

Слід погодитися з думкою авторів стосовно того, що поняття "модернізація" поширюється не тільки на процеси переходу від традиційних суспільств до сучасних, а й на процеси вдосконалення сучасних суспільств. Оскільки будь-який механізм і технологію, зокрема й соціальну, можна вдосконалювати, роблячи їхні функції більш ефективними.

На думку автора, поглибити й розширити розуміння феномена модернізації може застосування циклічного підходу, що дає можливість його аналізу не тільки як виду соціальної динаміки, а і як однієї з фаз соціального циклу: революція – інволюція – коеволюція – еволюція – нова революція. Ці процеси є результатом свідомого й підсвідомого, стихійного відбору суспільством певного соціального досвіду та його засвоєння або відторгнення. Тож процес модернізації може мати як революційний, так і еволюційний характер. І саме цей свідомий компонент відрізняє модернізацію від інших видів трансформації суспільства. Вдала модернізація спирається на чітко сформовану стратегію її здійснення, яка, в свою чергу, ґрунтується на свідомому виборі зразків культури для наслідування.

Висновки. Узагальнення наведеного вище дало змогу зробити такі висновки. Модернізація є соціальним проектом, що спрямований на засвоєння певних соціально-технологічних новацій, введення їх у "тіло" суспільної свідомості, відносин та господарську практику, забезпечення їх домінування та ефективного використання, тобто прогрес суспільства.

Модернізація в кожній окремій країні – це не простий додаток абстрактно-універсальної схеми, а конкретна теоретична й практична модель у певних історичних умовах, яку реалізують через діяльність соціальних суб'єктів. Із цих конкретних модернізаційних проєктів викристалізуються загальні характеристики процесу модернізації, що також слугують засобом їх пізнання та регулювання в різних сферах суспільного життя. Тож модернізація – це творчо-трансформаційна функція розвитку та специфічний засіб оновлення суспільств, що ніколи не завершиться в глобальному вимірі.

Список використаної літератури

1. Вебер М. Политика как призвание и профессия / М. Вебер // Избранные произведения. – Москва : Прогресс, 1990. – С. 644–706.
2. Горбатенко В. П. Модернізація українського суспільства у контексті сучасних цивілізаційних процесів : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / В. П. Горбатенко ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 1999. – 36 с.

3. Гриценко З. І. Історія світової та вітчизняної культури, соціологія, політологія : короткий словник термінів і понять / З. І. Гриценко та ін. ; Харків. держ. агр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 1998. – 122 с.
4. Енциклопедичний словник з державного управління / укл.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; [за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна]. – Київ : НАДУ, 2010. – 820 с.
5. Кінг Е. Д. Часи і простори модерності (або кому потрібен постмодернізм) / Е. Д. Кінг ; [за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона] ; пер. з англ. Т. Цимбала // Глобальні Модерності. – Київ : Ніка-Центр, 2008. – 400 с.
6. Михайловська О. Специфіка здійснення інституалізації громадянського суспільства в умовах політичної модернізації в сучасній Україні / О. Михайловська // Освіта регіону. – 2010. – № 4. – С. 82–89.
7. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії : монографія / за заг. ред. д. і. н., проф. А. І. Кудряченка. – Київ : НІСД, 2007. – 396 с.
8. Портер М. Конкуренція / М. Портер. – Санкт-Петербург ; Москва ; Киев : Вільямс, 2002. – 495 с.
9. Ритцер Дж. Современные социологические теории / Дж. Ритцер. – 5-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2002. – 668 с.
10. Саламон Л. Всеобщая история прессы / Л. Саламон. – Санкт-Петербург : Улей, 1909. – 175 с.
11. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ : Українська радянська енциклопедія, 1985. – 966 с.
12. Штомпка П. Соціологія соціальних змін / П. Штомпка. – Москва, 1996. – С. 170–171.
13. Bleck D. The Dynamics of Modernization / D. Bleck. – New York : Harper Row. – 34 p.
14. Levy M. Modernization and the structure of societies: A setting for international affairs / M. Levy. – Princeton, 1966 – Vol. 1–2.
15. Weiner M. Modernization: The Dynamics of Growth. Voice of Amerika Forum Lectures. – Princeton, 1966– 373 p.

Стаття надійшла до редакції 03.10.2014.

Ларина Н. Б. Генезис сущности и основных теорий модернизации в научном дискурсе

В статье проанализированы основные теории модернизации, исследован генезис категории "модернизация" от XVIII в. до современности. Это позволило утверждать о том, что модернизация является творчески-трансформационной функцией развития и специфическим средством обновления общества, которое бесконечно в глобальном измерении.

Ключевые слова: глобализация, модернизация, модернизационный процесс, теории модернизации, традиционные общества, современные общества.

Larina N. The Genesis of the Essence and Fundamental Theories of Modernization in Scientific Discourse

This article examines the formation and development of the essence of the category of "modernization" and its basic theory. In the references analysis of the concept allowed affirm that the political and social aspects of modernization are interrelated, and the concept of "modernization" and "modernity" are interrelated. Sometimes opposing views on nature of modernization and peculiarities are different in studies devoted to its problem.

It is noted that in the XIX century sociologists G. Spencer and F. Tennyson defined two types of societies, foundations were founded by French sociologist Emile Durkheim, who defines solidarity as a type of social communication. So modern society characterized by "organic solidarity".

Determined that in the XX century variety of interpretations regarding the problems of modernization associated with research of S. Ayzensht, R. Bendikes, A. Inkeles, U. Rostow, L. Salamon. At the beginning of the XXI century the three most developed scientific approaches to evaluating ontological processes of modernization are outlined, namely the "cultural", "acultural" and "project" modernisation strategy. Ukrainian scientists V. Horbatenko, O. Myhaylovska, A. Kudryachenko and others believe that modernization is some dynamic, consciously controlled and qualitative improvement in the social, economic and political spheres.

Therefore, the analysis led to the conclusion that modernization is a creative feature of transitional and specific way to update societies in infinite global dimension.

Key words: globalization, modernization, modernization process, the theory of modernization, traditional society, modern society.